Työ- ja elinkeinoministeriö
Työllisyys ja toimivat markkinat-osasto
Johtava asiantuntija Mirjami Tanner

Eduskunnan talousvaliokunnalle

19.11.2025

Työ- ja elinkeinoministeriön vastine kirjallisiin asiantuntijalausuntoihin (HE 145/2025 vp)

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa vastine hallituksen esityksen 145/2025 valiokuntakäsittelyn yhteydessä annettuihin asiantuntijalausuntoihin. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa vastineenaan kunnioittavasti seuraavaa:

Ahvenanmaan maakunnan hallitus huomauttaa, että yhteistyövaltuuskunnasta (samrådsdelegation) käytetään ruotsiksi virheellisesti nimitystä samverkansdelegation toiseksi viimeisen kappaleen lopussa.

> **Työ- ja elinkeinoministeriö** esittää, että yhteistyövaltuuskunnan ruotsinkielinen nimitys korjataan.

Aluehallintovirastot toteavat, että lupa- ja valvontaviraston, elinvoimakeskusten ja Huoltovarmuuskeskuksen on huolehdittava omalta osaltaan yhteistyössä toimivista rakenteista laadukkaan koordinoinnin toteuttamiseksi. Tilannekuvan välittäminen yhteistyön kehittämisessä alueilla on myös keskeistä. Varmuusvarastoitujen lääkkeiden, lääkinnällisten laitteiden, henkilösuojainten ja muiden sosiaali- ja terveydenhuollossa käytettävien tavaroiden käyttöönotossa ja jakelussa on varmistettava riittävä yhteistyö alueiden toimijoiden kanssa.

> **Työ- ja elinkeinoministeriö** toteaa, että laki lupa- ja valvontavirastosta ja elinvoimakeskuksista ei ole vielä voimassa, mutta nyt käsiteltävä lakiesitys mahdollistaa jakelun laajentamisen näihin viranomaisiin. Jakeluun voidaan kiinnittää huomiota Huoltovarmuuskeskuksen tilannekuvan kehittämistyössä. Lisäksi alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan osalta on käynnistetty kehittämishanke, jonka tavoitteena on uudistaa toimintoja poikkihallinnollisesti siten, että ne tukisivat varautumista sekä häiriötilanteiden ja poikkeusolojen hallintaa mahdollisimman tehokkaasti. Hankkeen toimikausi päättyy 30.11.2025.
>
> Varmuusvarastoitujen lääkkeiden, lääkinnällisten laitteiden, henkilösuojainten ja muiden sosiaali- ja terveydenhuollossa käytettävien tavaroiden käyttöönotossa ja jakelussa riittävän yhteistyön varmistaminen alueiden toimijoiden kanssa tapahtuu laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 50 § b:ssä säädetyllä tavalla.

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) toteaa lausunnossaan, että lakkotilanteet pitäisi lisätä huoltovarmuuslainsäädännön fokukseen, sillä työtaistelutilanteilla voi olla huoltovarmuusvaikutuksia. Lakko-oikeuteen ja työmarkkinaosapuolten asemaan ei puututa.

EK esittää, että Huoltovarmuusneuvostolle luotaisiin paremmat mahdollisuudet vaikuttaa huoltovarmuustyön ohjaamiseen ja huoltovarmuusyhteistyöhön säätämällä sille selkeät tiedonsaantioikeudet sekä täsmentämällä asetuksenanto-oikeuden sisältöä ja rajoja.

EK esittää, että säännöstasolle nostettaisiin, että poolitoimintaan osallistuminen on yrityksille aina vapaaehtoista, poolit ovat elinkeinoelämävetoisia ja niiden puheenjohtajaksi nimetään aina elinkeinoelämän edustaja, ellei toimialan rakenteesta muuta johdu.

EK esittää, että säännöstasolla täsmennettäisiin huoltovarmuuskriittisen toimijan kriteereitä, jotta ne tarjoavat objektiivisesti perustellun ja selkeän, toimialojen erot huomioivan kriteeristön toimijoiden nimittämiseksi

pooleihin, sektoreihin ja toimikuntiin, sekä säädettäisiin, että HVK tekisi näihin liittyvät päätökset poolien, sektoreiden ja toimikuntien esityksen pohjalta.

EK esittää, että laissa määritellään HVK CER-direktiivin tarkoittamaksi kansalliseksi CER-yhteyspisteeksi. Myös **Elintarviketeollisuusliitto ry**:n lausunnossa on nostettu esiin Huoltovarmuuskeskuksen CER-rooli.

EK esittää, että laissa varmistettaisiin elinkeinoelämän kattavampi osallistaminen huoltovarmuusyhteistyön ohjaamiseen säätämällä, että Huoltovarmuuskeskuksen ohjausryhmään nimetään useampia elinkeinoelämän edustajia asiantuntijoiksi. EK myös esittää, että laissa tarkennettaisiin ohjausryhmän tehtäviä, jotta on selvää, mitkä asiat tulee vielä ohjausryhmään tiedoksi, keskusteltavaksi tai hyväksyttäväksi. Näiden vaihtoehtojen välille ei saa jäädä epäselvyyttä.

Lisäksi EK ja **Kemianteollisuus ry** lausuu, että nyt esitetään, että ohjausryhmä asetettaisiin enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan, Huoltovarmuusneuvosto kolmeksi vuodeksi ja Huoltovarmuusneuvoston keskuudestaan valitseman, elinkeinoelämää ohjausryhmässä edustavan asiantuntijan toimikausi olisi puolestaan kaksivuotinen. Tämä johtaa outoon lopputulokseen; joka toisella asiantuntijan toimikaudella hänen kolmivuotiskautensa Huoltovarmuusneuvostossa päättyy, kun kautta ohjausryhmän asiantuntijana on vielä vuosi jäljellä. Kun asiantuntijan tulee lisäksi olla Huoltovarmuusneuvoston keskuudestaan valitsema, johtaako kauden päättyminen kesken asiantuntijatehtävän siihen, ettei hän voi hoitaa kauttaan loppuun. Tätä tuskin on tarkoitettu, eikä säännöksen muotoilukaan sitä välttämättä edellytä; riittää, että asiantuntija on valittu Huoltovarmuusneuvoston keskuudesta. EK ehdottaa, että kaudet määriteltäisiin toisin ja henkilön toimikaudet sekä Huoltovarmuusneuvostossa että asiantuntijana päättyisivät samaan aikaan.

EK esittää, että varmuusvarastoitujen lääkkeiden, lääkinnällisten laitteiden, henkilösuojainten ja muiden sosiaali- ja terveydenhuollossa käytettävien tavaroiden käyttöönotto ja jakelusäännöksen johdosta sosiaali- ja terveysministeriölle asetettaisiin velvollisuus nimetä edustaja mukaan kaikkien säännöksen kannalta merkityksellisten poolien toimintaan ajantasaisen ja kattavan kokonaiskäsityksen aikaansaamiseksi asiaan liittyvistä huoltovarmuuskysymyksistä.

EK ja **Kemianteollisuus ry** esittävät, että tuotanto- ja suorituskykyvaraussäännökseen sisällytetään myös velvollisuus varmistua tuotantokyvykkyyden ylläpidosta normaalioloissa tekemällä ylläpitohankintoja.

EK esittää, että huoltovarmuusrahaston likvidien varojen valtiovarainministeriölle tulouttamisen rajaa määriteltäisiin selvästi 150 miljoonaa euroa suuremmaksi, esim. vähintään 200 miljoonaksi, mutta mieluiten 250 miljoonaksi euroksi, jotta se tarjoaisi riittävästi puskuria ja reagointikykyä nopeasti kehittyvissä kriisitilanteissa.

EK esittää, että esitetyssä huoltovarmuuslaissa olisi elinkeinonharjoittajien ja elinkeinoelämän järjestöjen tietojenantovelvollisuus myös sektoreille ja pooleille niiden itsenäisesti tietoja pyytäessä tai vähintään säädetään, että Huoltovarmuuskeskuksen pyytämät tiedot tulee samanaikaisesti antaa myös sektoreille ja pooleille.

Turvavarastolakiesityksestä EK ehdottaa säännökseen lisättäväksi vaatimuksen, että nimikkeittäin tehtävässä valtioneuvoston asetuksessa hyödynnetään poolien, sektoreiden ja toimikuntien asiantuntemusta ja varmistetaan, että varastoitavien tuotteiden määrittelyt ja tuotteille annettavat huolto- ja säilytysohjeistukset perustuvat asian tuntevien ammattilaisten asiantuntemukseen. Lisäksi EK ehdottaa, että täsmennettäisiin, mitä säännöksessä tarkoitetaan poikkeuksellisten suurilla varastoimiskustannuksilla.

> **Työ- ja elinkeinoministeriö** toteaa, että nyt käsiteltävässä laissa ei tehdä päällekkäistä lainsäädäntöä työriitalainsäädännön kanssa. Laissa työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta (307/2025) säännellään tarkemmin lakkotilanteen vaikutuksista. Laki tuli voimaan 16.6.2025 Laissa varmistetaan yhteiskunnan kriittisten toimintojen jatkuvuus työtaistelutilanteessa, jos osapuolet eivät pääse neuvotteluissaan sopuun sen aikana tarvittavasta suojelutyöstä. Keskeisimmät muutokset sisältyvät työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain (420/1962) uusiin 8 d–f §:iin. Työntekijä- ja virkamiesyhdistyksillä on velvollisuus huolehtia siitä, ettei työtaistelulla välittömästi, konkreettisesti ja vakavasti vaaranneta esimerkiksi ihmisten hengen tai terveyden, Suomen alueellisen koskemattomuuden tai ympäristön turvaamiseksi välttämättömien tehtävien hoitamista.

Huoltovarmuusneuvoston osalta työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että lakiehdotuksen 21 §:n mukaan Huoltovarmuuskeskuksella olisi sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä on säädetty, oikeus saada maksutta viranomaiselta välttämättömät tiedot lakiehdotuksen 5 §:n 1 momentin 3, 4 ja 7 kohdissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. Edellä mainitut tehtävät ovat keskeisiä sen kannalta, että tiedonsaanti tulisi olla tarkkarajaisesti ja täsmällisesti määritelty. Tiedonsaantioikeus on sidottu tietojen välttämättömyyteen näiden tehtävien suorittamiseksi. Huoltovarmuusneuvosto ei ole sellainen viraston toimielin, joka voisi tehdä päätöksiä viranomaisen puolesta. Huoltovarmuusneuvosto ei ole päätöksentekoelin, eivätkä sen tehtävät edellytä erillisen tiedonsaantioikeuden säätämistä. Huoltovarmuusneuvosto ehdottaa elinkeinoelämän asiantuntijaedustajan Huoltovarmuuskeskuksen ohjausryhmään. Huoltovarmuusneuvosto käsittelisi muun muassa sellaisia sektoreihin, pooleihin ja toimikuntin liittyviä kokonaisuuksia, jotka on huoltovarmuuslaissa säädetty nykyisin Huoltovarmuuskeskuksen hallituksen tehtäviksi. Huoltovarmuusneuvoston tehtävää täten vahvistettaisiin aiemmasta. Huoltovarmuusneuvoston tehtävänä on edistää viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteistyötä huoltovarmuusasioissa, analysoida huoltovarmuuden uhkia ja edistää alan tutkimusta, antaa lausuntoja huoltovarmuuteen liittyvästä yhteistyöstä ja muista huoltovarmuuden turvaamisen edistämiseen liittyvistä asioista sekä tehdä aloitteita huoltovarmuuden kehittämiseksi, sekä arvioida sektori-, pooli- ja toimikuntatoiminnan kattavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä toiminnan tuloksellisuutta ja ehdottaa sektori-, pooli- ja toimikuntatoiminnan vuosittaisia painopisteitä. Asetuksenantovaltuus on jätetty avoimeksi, koska tehtäviä on määritelty perusteluissa runsaasti, eikä nähdä tarpeelliseksi rajoittaa asetuksenannon sisältöä tarpeettomasti etukäteen. Huoltovarmuusneuvoston toimintatavat ja siihen liittyvät tarpeet muotoutuvat sen aloittaessa toimintansa.

EK esitti, että poolitoimintaan osallistuminen säädettäisiin vapaaehtoiseksi, ja puheenjohtaja olisi aina elinkeinoelämän edustaja. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että hallituksen esityksen perusteluissa on todettu useaan otteeseen, että sektori-, pooli- ja toimikuntatoiminta perustuu toiminnassa mukana olevien toimialaliittojen ja yritysten vapaaehtoisuuteen. Tämän vuoksi myöskään kokoonpanosta ei ole tarpeen säätää erikseen.

EK esitti, että huoltovarmuuskriittisten toimijoiden kriteerit täsmennettäisiin siten, että ne tarjoavat objektiivisesti perustellun ja selkeän, toimialojen erot huomioivan kriteeristön toimijoiden nimittämiseksi pooleihin, sektoreihin ja toimikuntiin. Hallituksen esityksen perusteluissa on määritelty huoltovarmuuskriittisen toimijat toimijoiksi, joiden liiketoiminta liittyy huoltovarmuuden kannalta kriittiseen toimintoon jollain huoltovarmuuden sektorilla. Huoltovarmuuskriittisellä toimijalla tunnistetaan olevan rooli osana Suomen huoltovarmuuden ylläpitoa ja turvaamista, ja huoltovarmuuskriittiset toimijat ovat mukana sektori-, pooli- ja toimikuntatyössä. Tarkempi määrittely säädöstasolla poistaisi joustavuuden, mikäli perustetaan uusia sektoreita, pooleja tai toimikuntia. EK myös esitti, että Huoltovarmuuskeskus tekee huoltovarmuuskriittisiin toimijoihin liittyvät päätökset poolien, sektoreiden ja toimikuntien esityksen pohjalta. Tällä hetkellä jokainen pooli arvioi jatkuvasti (vähintään vuosittain, sovittu tehtävästä poolisopimuksessa) huoltovarmuuskriittisten yritysten sekä muiden keskeisten organisaatioiden kattavuutta ja ylläpitää sitä HVO Extranet -portaalissa. Määrittely tehdään asiantuntijapohjaisesti poolitoimikunnassa tai vastaavassa toimielimessä. Lisäksi kotiorganisaation kanssa tehtävä yhteistyö tukee näkemystä toimialan kriittisistä toiminnoista ja yrityksistä. Poolitoiminnan yhtenä tehtävänä on tuntea ja muodostaa näkemys toimialan kriittisyydestä, riippuvuuksista sekä muista sen huoltovarmuuteen vaikuttavista keskeisistä asioista. Huoltovarmuuskeskuksen yhteysjäsen on mukana määrityksessä. Täten poolitoimikunta tai vastaava toimielin tekee arvion yrityksen huoltovarmuuskriittisyydestä. Päätös ei siten ole Huoltovarmuuskeskuksen tekemä hallintopäätös, eikä siitä ole tarpeellista säätää lain tasolla.

CER-direktiivin sisältämien toimenpiteiden ja tehtävien kansallisesta hoitamisesta on jo erikseen säädetty CER-toimeenpanolaissa (laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta (310/2025)) Hallituksen esityksen perusteluissa on mainittu Huoltovarmuuskeskuksen tehtävät voimassa olevan CER-toimeenpanolakiin liittyen, eli Huoltovarmuuskeskuksen rooli on jo ratkaistu voimassa olevassa lainsäädän-

nössä. Valmistelussa ja hallituksen esityksessä ei esitetä niitä enää muutettavaksi. Tehtävien muuttaminen edellyttäisi CER toimeenpanolain muuttamista. CER toimeenpanolain 8 § asettaa Huoltovarmuuskeskukselle tehtävän yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa edistää erinäisiä kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyyn liittyviä kokonaisuuksia. Pykälä koskee tietojenvaihtoa, käytäntöjen määrittämistä sekä kriittisten toimijoiden tukemista. Lisäksi lain 13 §:n mukaan Huoltovarmuuskeskuksen on annettava lausunto kriittisen toimijan määrittämistä koskevassa asiassa.

EK esitti, että ohjausryhmään nimitettäisiin useampia elinkeinoelämän asiantuntijoita. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että lain 9 §:ssä esitetty ohjausryhmä ei ole päätöksiä tekevä elin, vaan sen toiminta tukee työ- ja elinkeinoministeriön ohjausta. Tämä käy selkeästi ilmi säännöksestä ja sen perusteluista. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, ettei sinänsä olisi estettä, että ohjausryhmässä on kaksi elinkeinoelämän asiantuntijaa, mikäli tämä nähtäisiin tarpeelliseksi. Toisaalta säännöksessä todetaan, että ohjausryhmä voi tarvittaessa kuulla muita asiantuntijoita. Lisäksi on huomioitava, että Huoltovarmuuskeskus tuo ohjausryhmän käsiteltäväksi myös asioita, joita on jo yhteistyössä valmisteltu elinkeinoelämän kanssa Huoltovarmuusorganisaatiossa (sektorit, poolit ja toimikunnat). Huoltovarmuuskeskuksen ohjausryhmällä ei ole päätösvaltaa, vaan se käsittelee sille sen käsiteltäväksi tuodut asiat. Työ- ja elinkeinoministeriö ohjaa Huoltovarmuuskeskusta esitetyn lain 8 §:n mukaisesti.

EK ja Kemianteollisuus ry esittivät, että asiantuntijan toimikausi voisi olla eri mittainen esitetyn kanssa. Esitetyn 2 §:n mukaan valtioneuvosto asettaa työ- ja elinkeinoministeriön esityksestä Huoltovarmuusneuvoston enintään kolmen vuoden toimikaudeksi ja 9 §:n mukaan elinkeinoministeriö asettaa ohjausryhmän Huoltovarmuuskeskuksen ohjauksen tueksi enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan, ja elinkeinoelämän asiantuntijan enintään kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että koska esitetyssä mallissa elinkeinoelämän edustajan kausi Huoltovarmuusneuvostossa loppuu kesken ohjausryhmän kauden, voisi olla mahdollista, että Huoltovarmuusneuvosto nimeää keskuudestaan jäsenen ohjausryhmään enintään kolmeksi vuodeksi kahden sijaan. Silloinkin käy niin, että asiantuntijajäsen on mukana kahdessa eri ohjausryhmässä, sillä ohjausryhmän toimikausi päättyy ja uuden alkaa kesken asiantuntijajäsenen nimitystä. Tarkoitus on kuitenkin varmistaa jatkuvuus vaihdostilanteissa.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että varmuusvarastoitujen lääkkeiden, lääkinnällisten laitteiden, henkilösuojainten ja muiden sosiaali- ja terveydenhuollossa käytettävien tavaroiden käyttöönotto ja jakelusäännöksen johdosta sosiaali- ja terveysministeriön olisi hyvä olla mukana kaikkien säännöksen kannalta merkityksellisten poolien toiminnassa. Pykälän 3 momentin mukaan Huoltovarmuuskeskus nimittää sektoreiden, poolien ja toimikuntien toimielinten jäseniksi viranomaisten, huoltovarmuuden kannalta kriittisten yritysten sekä järjestöjen edustajia. Säädettävässä laissa sektorien, poolien ja toimikuntien toimielinten jäsenten nimitystehtävä esitetään annettavaksi Huoltovarmuuskeskukselle eli käytännössä nimityksistä päättäisi Huoltovarmuuskeskuksen pääjohtaja. Nimitysehdotukset puolestaan tulevat sektoreilta, pooleilta ja toimikunnilta Huoltovarmuuskeskukseen. Ei olisi tarpeen säätää ainoastaan yhden ministeriön edustuksesta tietyissä pooleissa. Ministeriön edustaja on aina sektorissa, joten sektori huolehtii poolien asianmukaisesta kokoonpanosta.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että tuotanto- ja suorituskykyvarausten osalta mahdollisissa ylläpitohankintojen tekemisessä sovelletaan joko lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016) tai lakia julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista (1531/2011). Kyseessä on uusi sääntely, jota voidaan tarvittaessa tarkentaa myöhemmin perustettavan materiaalisen varautumisen kehittämishankkeen yhteydessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että huoltovarmuusrahaston likvidien varojen talousarvioon tulouttamisen rajaa määriteltiin 150 miljoonaan euroon, koska poikkihallinnollisessa työryhmässä arvioitiin, että 150 miljoonan euron likvidit varat olisivat riittävät huoltovarmuuden kantokyvyn turvaamiseksi. Lisäksi syksyn 2025 budjettiriihessä on päätetty huoltovarmuusmaksun korottamisesta. Valtiovarainministeriön valmistelema hallituksen esitys huoltovarmuusmaksun korottamisesta on parhaillaan lausuntokierroksella.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että EK:n esitys siitä, että laissa olisi elinkeinonharjoittajien ja elinkeinoelämän järjestöjen tietojenantovelvollisuus myös sektoreille ja pooleille niiden itsenäisesti tietoja pyytäessä, tai että säädettäisiin, että Huoltovarmuuskeskuksen pyytämät tiedot tulee samanaikaisesti antaa myös sektoreille ja pooleille, on tiedonvaihtosäännösten tarkkarajaisuusvaatimusten kannalta haasteellisia. Pyydettyjen tietojen sisältö on rajattu välttämättömiin tietoihin tietyn tehtävän suorittamiseksi.

Turvavarastolakiesityksestä EK ehdottaa säännökseen lisättäväksi vaatimuksen, että nimikkeittäin tehtävässä valtioneuvoston asetuksessa hyödynnetään poolien, sektoreiden ja toimikuntien asiantuntemusta ja varmistetaan, että varastoitavien tuotteiden määrittelyt ja tuotteille annettavat huolto- ja säilytysohjeistukset perustuvat asian tuntevien ammattilaisten asiantuntemukseen. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, varastoitavien tuotteiden turvavaraston omistaa yritys, joka käyttää tuotteita omaan liiketoimintaansa, mikäli varastoja vapautetaan. Säädöstasolla ei siten tarvitse puuttua tuotteiden huoltoon tai muuhun ohjeistukseen, sillä on turvavarastoijan oma etu, että tuotteet ovat vaatimusten mukaisia.

Lisäksi EK ehdotti, että täsmennettäisiin, mitä säännöksessä tarkoitetaan poikkeuksellisten suurilla varastoimiskustannuksilla. Aiemmassa hallituksen esityksessä (HE 171/1982) on perusteltu asiaa näin: *Turvavarastoitavien tavaroiden varastointikustannukset vaihtelevat varsin huomattavasti tavaroiden laadun mukaan. Korkeiden varastointikustannusten keventämiseksi voitaisiin turvavarastoijalle myöntää valtion tulo- ja menoarvion puitteissa varastointiavustusta varastoitavan hyödykkeen laadusta johtuvien poikkeuksellisen suurten kustannusten kattamiseen. Avustusta voitaisiin myöntää sekä varaston perustamis- että ylläpitovaiheen kustannuksiin. Avustuksen suorittaisi vuosittain kauppa- ja teollisuusministeriö turvavarastointisopimuksessa määrättävällä tavalla.* Nyt esitetyssä turvavarastolain muutoksessa poikkeuksellisen suuret varastoimikustannukset olisivat vastaavanlaisia. Turvavarastoinnin rahoitusmallia olisi tarkoitus tarkastella ja tarvittaessa päivittää erillisessä myöhemmin alkavassa materiaalisen varautumisen lainsäädäntöhankkeessa.

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä varmistaa, että neuvoston kokoonpanossa tullaan huomioimaan myös pk-yritykset, ja että esityksen mukaisesti yritysten osallistuminen huoltovarmuustoimintaan perustuu vapaaehtoisuuteen ja yhteistoimintaan velvoitteiden sijaan. Pk-yritysten merkitys on suuri ja ne tulisi tavalla tai toisella kytkeä aiempaa paremmin ja laajemmin huoltovarmuustyöhön, jotta niillä on kyky ja motivaatio varautua kriiseihin ja poikkeusoloihin.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että pk-yritysten mukana olo huoltovarmuustyössä varmistetaan muilla keinoin kuin lakisääteisesti, sillä toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen.

Finsanssiala ry pitää tarpeellisena, että lakiesitystä täydennettäisiin niin, että yrityksillä ja elinkeinoelämän järjestöillä olisi paremmat mahdollisuudet vaikuttaa huoltovarmuustoiminnan ja varautumistyön tavoitteisiin ja sisältöön nimeämällä Huoltovarmuuskeskuksen ohjausryhmään asiantuntijoiksi useampia elinkeinoelämän edustajia. Lain voimaantulon osalta sekä EK että Finanssiala ry pitävät tarpeellisena, että lain voimaantulo ajoitettaisiin tilikauden päättymisen yhteyteen. Lain voimaantulo kesken tilikauden pakottaisi Huoltovarmuuskeskuksen poolisopimuskumppanit tekemään ylimääräisen tilinpäätöksen vähintään poolitoiminnan osalta, mikä aiheuttaisi taloudellisia ja hallinnollisia lisäkustannuksia.

Finanssiala ry edellyttää, että huoltovarmuuden turvaamista ja Huoltovarmuuskeskusta koskeva lainsäädäntö sovitetaan yhteen parhaillaan uudistettavana olevan valmiuslainsäädännön kanssa, ja että huoltovarmuuden kannalta keskeiset käsitteet ja termit määriteltäisiin lain tasolla sekä samalla varmistettaisiin niiden yhteensopivuus unionin lainsäädännön kanssa.

Finanssiala ry toteaa edelleen, että Huoltovarmuuskeskuksen tehtävien osalta FA kiinnittää huomiota siihen, että kansallinen huoltovarmuustoiminta ja -sääntely on useisiin kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokykyä edistäviin EU-säädöksiin nähden rinnakkaista ja täydentävää (mm. DORA-asetus, NIS2- ja CER-direktiivit jne.). FA pitääkin tärkeänä, että kansallinen huoltovarmuuslainsäädäntö kytkettäisiin myös sisällöllisesti näihin säädöksiin. Samalla tulisi kuvata täsmällisesti sisäministeriön, Finanssivalvonnan ja mahdollisten muiden toimivaltaisten viranomaisten tehtävät ja toimivalta suhteessa Huoltovarmuuskeskukseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, ettei sinänsä olisi estettä, että ohjausryhmässä on kaksi elinkeinoelämän asiantuntijaa, mikäli tämä nähtäisiin tarpeelliseksi. Toisaalta säännöksessä

todetaan, että ohjausryhmä voi tarvittaessa kuulla muita asiantuntijoita. Lisäksi on huomioitava, että Huoltovarmuuskeskus tuo ohjausryhmän käsiteltäväksi myös asioita, joita on jo yhteistyössä valmisteltu elinkeinoelämän kanssa Huoltovarmuusorganisaatiossa (sektorit, poolit ja toimikunnat). Huoltovarmuuskeskuksen ohjausryhmällä ei ole päätösvaltaa, vaan se käsittelee sille sen käsiteltäväksi tuodut asiat. Työ- ja elinkeinoministeriö ohjaa Huoltovarmuuskeskusta esitetyn lain 8 §:n mukaisesti.

Tavoitteena on, että lakiehdotus tulisi voimaan samanaikaisesti huoltovarmuusmaksun korottamista koskevan valtiovarainministeriön valmisteleman lakiuudistuksen kanssa, 1.4.2026, joka on päätetty syksyn budjettiriihessä 2025.

Esitetyn lain keskeiset käsitteet ja termit ovat yhteneväisiä eri hallinnonalojen säädöshankkeiden sisältöjen kanssa siinä määrin, kun ne ovat ehtineet valmistua lakiehdotuksen antamisajankohtaan mennessä. Hallituksen esitysluonnosta valmisteltiin poikkihallinnollisessa työryhmässä, jossa oli mukana kaikki ministeriöt. Kaikki ministeriöt vastaisivat edelleen huoltovarmuudesta omalla toimi- ja hallinnonalallaan. Ohjausmallin kehittäminen mahdollistaa sen, ettei myöskään päällekkäistä työtä tehtäisi, ja hallinnonalat olisivat tietoisia käynnissä olevista hankkeista Huoltovarmuuskeskuksessa.

Energiateollisuus ry nostaa esiin 1 §:n 2. momentin säännöksen, jossa todetaan, että huoltovarmuuden tavoitteiden konkretisointi on valtioneuvoston tehtävä. Nykyiset tavoitteet on kirjattu valtioneuvoston päätökseen 586/20204. Energiateollisuuden näkemyksen mukaan em. päätöksessä esitettyjen tavoitteiden tulisi olla nyt esitettyjä tavoitteita konkreettisempia, jotta HVO:n huoltovarmuuskriittiset yritykset pystyisivät ottamaan ne paremmin huomioon omassa varautumisessaan ja jatkuvuuden hallinnassaan. Lisäksi päätöksessä tulisi kuvata tarkemmin huoltovarmuuden turvaamisen tavoitetila.

Energiateollisuus ry toteaa energia-alan siirtyessä fossiilisista energialähteistä muihin kestäviin ja puhtaisiin energialähteisiin on löydettävä uusia rahoituslähteitä. Huoltovarmuusmaksun kertymää on vahvistettava laajentamalla rahoituspohjaa myös muihin toimintoihin kuin energia-alaan, mutta lisääntyvä rahoitus kerätään pääosin sähköstä, joka tarkoittaa esim. teollisuuden sähköveron yli kaksinkertaistamista.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että huoltovarmuuden tavoitepäätös valmistellaan noin viiden vuoden välein, ja valmistelun aikana kuullaan sidosryhmiä kattavasti. Säädöstasolle ei ole tarpeen kirjata tavoitepäätöksen tarkkuustasoa, sillä yhteiskunnan tarpeet muuttuvat ja muutoksiin on kyettävä vastaamaa joustavin keinoin.

Huoltovarmuuden rahoittamista kehitetään valtiovarainministeriön hallinnonalan sääntelyllä. Valtiovarainministeriön valmistelema luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen sekä sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta on parhaillaan lausunnoilla (määräaika 26.11.2025).

Fingrid Oyj nostaa esiin, että huoltovarmuuden viranomaisvastuiden ja ohjausrakenteen tulee olla selkeät. Johtamisjärjestelmä on kehitettävä siten, että kriisitilanteissa viranomaisten ja kantaverkkoyhtiön yhteinen tilannekuva ja päätöksenteko ovat mahdollisia. Kriittisen infrastruktuurin tietojen vaihto edellyttää joustavampia sääntöjä poikkeusoloihin.

Fingrid myös lausuu, että julkisuuslain soveltuvuutta on arvioitava kriittisen tietojenvaihdon näkökulmasta. Fingrid toteaa, että sen järjestelmävastuullinen rooli tulee näkyä laissa julkisena hallintotehtävänä, joka ulottuu myös poikkeusoloihin. Yhtiöllä on oltava mahdollisuus osallistua päätöksentekoon ja johtamiseen viranomaisten rinnalla.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että häiriötilanteita hallitaan lähtökohtaisesti viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin, ja valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää vain, jos tilanne ei ole hallittavissa viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin. Huoltovarmuussääntely osaltaan luo edellytyksiä valmiuslain mukaisten toimivaltuuksien käyttämiselle, tai vähentää tarvetta turvautua niiden käyttöönottoon.

Fingrid on tuonut esiin julkisuuslain soveltuvuuden kriittisen tietojenvaihdon näkökulmasta. Julkisuuslaki on yleislaki, jossa jo säännellyistä seikoista ei ole tarpeen ottaa säännöksiä

erityislakeihin. Julkisuuslaki koskee viranomaisten asiakirjojen julkisuuden määräytymistä. Esitetyssä laissa säädetään Huoltovarmuuskeskuksesta, jota koskee julkisuuslain noudattaminen osana muita viranomaisia.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että lakiesityksessä ei ole tarkoitus käsitellä yhtiöiden roolia julkista hallintotehtävää hoitavina tahoina, mutta Huoltovarmuusneuvosto voi nimetä elinkeinoelämän asiantuntijan Huoltovarmuuskeskuksen ohjausryhmään.

HUS nostaa esille, mikä on ehdotetun lain suhde eduskunnan käsittelyssä olevaan hallitukseen esitykseen HE 86/2025 (laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta, poikkeusoloihin varautuminen ja Puolustusvoimien kanssa tehtävä yhteistyö). Erityisesti tulisi täsmentää, mikä on hallituksen esityksessä 86/2025 ehdotetun 53 b § 1 momentin 4 kohdan tarkoittaman lääkkeiden, hoitotarvikkeiden ja lääkinnällisten laitteiden riittävän materiaalisen varautumisen turvaamisensuhde ehdotetun huoltovarmuuslain 5 § 1 momentin 5 kohdan kanssa. Näiden lakien toimeenpanossa tulee erityisesti materiaalisen varautumisen osalta varmistaa, että hyvinvointialueille (ml. Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä) annettava ohjaus ja suunnitteluperusteet ovat yhteensovitettuja. Sosiaali- ja terveydenhuollon materiaalisen varautumisen ohjauksen vastuiden ja mekanismien tulee olla yksiselitteiset sosiaali- ja terveysministeriön, Huoltovarmuuskeskuksen ja Puolustusvoimien välillä.

Tilannekuvan osalta HUS toteaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon huoltovarmuutta koskeva yleistilannekuva tulisi lähtökohtaisesti jakaa sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksille näiden tilannekuvan kokoamista koskevan lakisääteisen tehtävän toteuttamiseksi (laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2921, 51 § 2 momentin 2 kohta). Selvyyden vuoksi perusteluiden sanamuoto tulisi korjata muotoon yhteistyöalueiden sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskukset.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että nyt esitetyn lain valmistelussa on ollut mukana sosiaali- ja terveysministeriö, joka oli poikkihallinnollisessa lakityöryhmässä mukana valmistelemassa ja laatimassa esitetyn lain 12 § muotoilua. Sosiaali- ja terveysministeriöltä pyydettiin myös esittelylupa. Lausunnossaan sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että 12 §:ssä esitetty toimintatapa olisi yhdenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain kansallista johtamista koskevan 50 b §:n kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää huomiosta, ja esittää perusteluiden sanamuodon korjaamista muotoon *yhteistyöalueiden sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskukset.*

Medialiitto, Journalistiliitto ja EK toteavat, että oikeudellisesti Euroopan unionin ja kansallisessa sääntelyssä turvattu lähdesuoja (mm. eurooppalainen medianvapausasetus 3-4§, laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä 16 §, oikeudenkäymiskaari 17 luku 20 §) on osa vapaan ja vastuullisen journalistisen tiedonvälityksen toimintaedellytyksiä. Nyt käsittelyssä olevassa esityksessä säädetään elinkeinonharjoittajalle tietynlainen sanktioitu tiedonantovelvollisuus. Tämä on ymmärrettävää huoltovarmuuden tavoitteiden kannalta. Mutta em. sääntelyn ottaen huomioon säädösluonnokseen on syytä lisätä täsmennys lähdesuojaan liittyvien tietojen osalta.

Toimijat toteavat, että esityksen 22 §:ään tulisi lisätä uusi neljäs momentti seuraavasti: ”*Huoltovarmuuskeskuksella ei ole oikeutta saada sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003) 16 §:ssä tarkoitetun lähdesuojan piiriin kuuluvia tietoja*.”. Toimijat viittaavat myös PeVL 30/2025 vp ja LaVM 12/2025 vp, joissa lähdesuoja-asiaa on käsitelty teknisesti hieman vastaavanlaisessa yhteydessä.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää huomioista. Lähdesuojaa ei otettu mukaan säädökseen, koska lähdesuojan piiriin kuuluvien tietojen pyytäminen ei liity Huoltovarmuuskeskuksen lakisääteisiin tehtäviin. Mikäli kuitenkin nähdään tarpeelliseksi, ehdotuksen mukaisen momentin lisääminen 22 §:ssä säädettyyn on mahdollista.

Kemianteollisuus ry esittää, että sektoreiden ja poolien tehtävänjako pidettäisiin nykyisen huoltovarmuuslain 8 d §:n mukaisena, jolloin sektoreiden tehtävänä on arvioida huoltovarmuuden tilaa ja edistää viranomaisten ja elinkeinoelämän välistä yhteistyötä huoltovarmuusasioissa, ja pooleja (ja toimikuntia) perustetaan keskuksen ja yksityisten toimijoiden välisillä sopimuksilla huolehtimaan toimiala- ja toimipaikkakohtaisesta varautumisesta.

Kemianteollisuus esittää myös, että lakiin kirjattaisiin, että poolin puheenjohtaja edustaa aina elinkeinoelämää, ellei yksittäisessä tapauksessa toisenlaista ratkaisua katsota tarpeelliseksi esim. toimialan rakenteen vuoksi. Samoin myös vähintään puolet muista jäsenistä tulee edustaa elinkeinoelämän yrityksiä.

Kemianteollisuus ry korostaa tiedonjaon merkitystä laajemmin elinkeinoelämälle. Huoltovarmuuskeskus jakaa esitetyn lain mukaisesti tilannekuvaa valtioneuvostolle, muille viranomaisille, Huoltovarmuusneuvostolle ja sektoreille, pooleille ja toimikunnille. Esitetty Huoltovarmuuskeskuksen tiedonjakomalli ei Kemianteollisuus ry:n mukaan tilannekuvan osalta palvele kokonaisturvallisuuteen tähtäävää resilienttiä yhteiskuntaa. Kaikki huoltovarmuuskriittiset suomalaiset yritykset eivät kuulu huoltovarmuusorganisaation sektoreihin, toimikuntiin tai pooleihin. Kemianteollisuus ry toteaa, että toimialajärjestöihin sijoitetut poolisihteerit kokoavat tilannekuvatiedon pooliyrityksiltä. Poolisihteerit vastaavat rajapinnasta pooliyrityksiin. Jos pooleilla ei olisi tiedonsaantioikeutta, muuttaa ehdotus merkittävästi nykyisiä menettelyjä. Sektoreilla ja pooleilla tulee olla jatkossakin oikeus saada tietoja samaan aikaan, kun niitä toimitetaan Huoltovarmuuskeskukselle. Lisäksi luottamuksellisia ja salassa pidettäviä tietoja luovuttavien yritysten ja toimialajärjestöjen tulee voida luottaa siihen, että niitä käsitellään asian ja lainmukaisella tavalla koko käsittelyn ajan, riippumatta siitä mikä viranomainen tai taho niitä käsittelee. Tämä tulee selkeästi todeta säädöstekstissä linkitettynä viittauksiin tiedonhallintalakiin (906/2019) ja turvallisuusluokitteluasetukseen (1101/2019).

Kemianteollisuus ry esittää myös, että huoltovarmuusrahaston päätösentekoprosessi jää epäselväksi elinkeinoelämän osallistumisen näkökulmasta. Päätöksentekomenettelyyn tulee lisätä elinkeinoelämän edustus.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että esityksen mukaan viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen huoltovarmuusyhteistyötä varten on huoltovarmuuden kannalta kriittisiä toimialoja edustavia sektoreita, joihin kuuluu pooleja ja toimikuntia. Poolien ja toimikuntien toiminnasta sovitaan Huoltovarmuuskeskuksen sekä yritysten, järjestöjen tai viranomaisten välisillä sopimuksilla. Sektorien, poolien ja toimikuntien tehtävänä on edistää viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen välistä yhteistyötä huoltovarmuusasioissa. Sektorit seuraavat ja arvioivat huoltovarmuuden ja varautumisen tilaa toimialallaan valtioneuvoston asettamien huoltovarmuuden yleisten tavoitteiden perusteella. Poolit ja toimikunnat edistävät huoltovarmuutta, varautumista ja jatkuvuudenhallintaa oman toimialansa viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen verkostossa valtakunnallisella ja alueellisella tasolla työ- ja elinkeinoministeriön ja Huoltovarmuuskeskuksen tulossopimuksessa sovittujen painopisteiden mukaisesti. Poolit ja toimikunnat tukevat Huoltovarmuuskeskusta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun huoltovarmuuden tilannekuvan tuottamisessa, eli esityksessä on mainittuna esitetyt tehtävät.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että lakiesityksessä todetaan, että Huoltovarmuuskeskus nimittää sektoreiden, poolien ja toimikuntien toimielinten jäseniksi viranomaisten, huoltovarmuuden kannalta kriittisten yritysten sekä järjestöjen edustajia. Puheenjohtaja ja puolet muista jäsenistä tulee edustaa elinkeinoelämän yrityksiä Huoltovarmuusneuvostossa, mutta pooleissa, sektoreissa ja toimikunnissa tästä ei ole nähty tarpeelliseksi säätää. Suurin osa poolien toimielinten edustajista edustavat elinkeinoelämää. Osallistuminen kuitenkin perustuu vapaaehtoisuuteen, joten kokoonpanon säätäminen olisi ristiriidassa tämän kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että tällä hetkellä Huoltovarmuuskeskus jakaa tilannekuvaa seuraaville viranomaistoimijoille: valtioneuvoston kanslia, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, puolustusministeriö, sisäministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ulkoministeriö sekä Puolustusvoimat. Näiden lisäksi Huoltovarmuuskeskus on jakanut tilannekuvaa Huoltovarmuusneuvostolle, Huoltovarmuuskeskuksen hallitukselle, sektoreiden, poolien ja toimikuntien toimielimissä mukana oleville viranomaisten, elinkeinoelämän sekä järjestöjen edustajille sekä huoltovarmuuskriittisille yrityksille. Vastaavantyyppinen jakelu olisi tarkoitus säilyttää lakiuudistuksen jälkeen. Huoltovarmuuskeskuksella ei kuitenkaan olisi oikeutta luovuttaa salassa pidettävää tilannekuvaa suoraan huoltovarmuuskriittisille yrityksille, vaan näille voitaisiin luovuttaa ainoastaan sellaista tilannekuvaa, joka ei sisällä salassa pidettäviä tietoja. Salassa pidettävän tiedon luovuttaminen huoltovarmuuskriittisille yrityksille ei olisi mahdollista sen vuoksi, että kyseessä on hyvin laaja joukko elinkeinoelämän yrityksiä, järjestöjä ja näiden edustajia, yhteensä

useita satoja toimijoita. Jos salassa pidettävää tietoa jaettaisiin näin laajasti, ei olisi käytännössä mahdollista valvoa tiedon käsittelyyn ja säilyttämiseen liittyviä vaatimuksia.

Lisäksi Kemianteollisuus ry:n lausunnossa todetaan, että luottamuksellisia ja salassa pidettäviä tietoja luovuttavien yritysten ja toimialajärjestöjen tulee voida luottaa siihen, että tietoja käsitellään asian ja lainmukaisella tavalla koko käsittelyn ajan, riippumatta siitä mikä viranomainen tai taho niitä käsittelee. Tämän vuoksi lakiin esitettiinkin säädettäväksi 23 §, jossa säädetään salassa pidettävää tietoa sisältävän tilannekuvan luovuttamisesta. Lausunnossa nostetaan esille tarve tiedonhallintalakiin (906/2019) ja turvallisuusluokitteluasetukseen (1101/2019) viittaamiselle säädöstekstissä. Esitetyssä säädöksessä ei viitata em. säädöksiin, koska tiedonhallintalaki tulee yleislakina sovellettavaksi ilmankin.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, ettei elinkeinoelämä voi olla päättämässä elinkeinoelämän tuista Huoltovarmuusrahoituksen kohteina. Huoltovarmuuskeskus vastaa rahaston hallinnosta sekä talouden ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Oikeusministeriö toteaa lausunnossaan, että esityksen jatkovalmistelussa 1. lakiehdotuksen Huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeutta koskevaan 21 §:ään on lisätty uusi 2 momentti, jossa todetaan, että Huoltovarmuuskeskus ei saa luovuttaa 1 momentissa tarkoitettuja salassa pidettäviä tietoja edelleen ilman tietoja luovuttaneen viranomaisen suostumusta. Oikeusministeriö katsoo, että ehdotettu säännös vaikuttaisi olevan päällekkäinen julkisuuslain säännösten kanssa ja on siten tarpeeton. Ilman erillistä salassapidon murtavaa tiedonluovutussäännöstä julkisuuslakia soveltava Huoltovarmuuskeskus ei voi luovuttaa salassa pidettäviä tietoja edelleen.

Oikeusministeriö myös toteaa, että jatkovalmistelussa 1. lakiehdotuksen tietojenantovelvollisuutta koskevaan 22 §:ään on lisätty uusi 3 momentti, jonka mukaan Huoltovarmuuskeskus ei saa luovuttaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja edelleen vastoin tietoja luovuttaneen elinkeinonharjoittajan tai elinkeinoelämän järjestön asettamia ehtoja. Julkisuuslain säännökset suojaavat salassa pidettäviä tietoja, kuten liikesalaisuus. julkisuusperiaatteesta ja julkisuuslain lähtökohdista, joiden mukaan asiakirjan julkisuus viranomaisessa määrittyy julkisuuslain mukaan sen jälkeen, kun asiakirja on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa.

Oikeusministeriö myös kiinnittää huomiota 1. lakiehdotuksen 23 §:n 1 momenttiin, jossa säädetään Huoltovarmuuskeskuksen oikeudesta luovuttaa salassa pidettävää tietoa sisältävä tilannekuva. Oikeusministeriö huomautti lausunnossaan hallituksen esitysluonnokseen muun muassa, että säännöksessä ei ole määritelty, mitä käyttötarkoitusta varten tietoja luovutetaan. Säännöstä ja sen perusteluja on täsmennetty ja täydennetty jatkovalmistelussa siltä osin, kenelle tietoja voidaan luovuttaa. Säännöksessä tietojen luovuttaminen on rajattu koskemaan tilannekuvaa. Jatkovalmistelussa säännökseen ei ole kuitenkaan täsmennetty, mitä käyttötarkoitusta varten tietoja luovutetaan eikä säännös sisällä myöskään minkäänlaista tietojen tarpeellisuus- tai välttämättömyyskriteeriä tilannekuvan luovutuksen perusteesta. Säännöksen sanamuotoa tulisi vielä tarkistaa näiltä osin. Lisäksi 1 momentissa oleva maininta ”silloin kun se sisältää salassa pidettävää tietoa” vaikuttaa tarpeettomalta, koska momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään jo aiemmin salassapidon murtavasta vaikutuksesta (”sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään”).

Oikeusministeriö toteaa edelleen, että 1. lakiehdotuksen 23 §:n 2 momentti; viranomaiset, Huoltovarmuusneuvosto sekä sektoreiden, poolien ja toimikuntien toimielimet eivät saa luovuttaa salassa pidettävää tilannekuvaa edelleen ilman Huoltovarmuuskeskuksen suostumusta jättää säännöksen suhteen julkisuuslain 23, 26 ja 29 §:ään avoimeksi. Salassa pidettävän tiedon edelleen luovuttamista koskevat samat säännökset kuin yleensäkin salassa pidettävien tietojen luovuttamista. Oikeusministeriö toteaa, että siten myös tämän säännöksen osalta jää epäselväksi sen tarpeellisuus, jota olisi vielä arvioitava tarkemmin.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota 1. lakiehdotuksen 5 §:n 1 momentin 14 kohtaan, jonka mukaan Huoltovarmuuskeskuksen tulisi hoitaa työ- ja elinkeinoministeriön sille määräämät tehtävät. Säännöksen perusteluissa (s. 84) todetaan, että säännöksen nojalla työ- ja elinkeinoministeriö voisi antaa Huoltovarmuuskeskukselle toimeksiannon esimerkiksi ennakoimattomien ja kiireellisten huoltovarmuuden turvaamisen kannalta välttämättömien tehtävien hoitamiseksi. Huoltovarmuuskeskukselle annettaisiin aina erillinen toimeksianto tällaisen tehtävän suorittamiseksi. Annettavat toimeksiannot voitaisiin käsitellä myös Huoltovarmuuskeskuksen ohjausryhmässä. Hallituksen esityksen lausuntokierroksen versiossa 5 §:n 1 momentin 14 koh-

dassa Huoltovarmuuskeskuksen tehtävä oli muotoiltu siten, että sen tehtävä olisi ollut hoitaa muut mahdolliset ennakoimattomat ja kiireelliset huoltovarmuuden turvaamisen kannalta välttämättömät tehtävät. Oikeusministeriö toteaa, että ehdotetun säännöksen sanamuoto vaikuttaa tulkinnallisesti hyvin laajalta suhteessa siihen, mitä säännöksen perusteluissa todetaan säännöksen tarkoituksesta nimenomaisesti huoltovarmuuden turvaamisen kannalta välttämättömien tehtävien hoitamisesta. Myös Turvallisuuskomitean sihteeristö toteaa, että muotoilu *työ- ja elinkeinoministeriön määräämät tehtävät* voi johtaa siihen, että työ- ja elinkeinoministeriö voisi siten määrätä Huoltovarmuuskeskukselle mitä tahansa muitakin kuin 5 §:ssä nimenomaisesti yksilöityjä tehtäviä. Turvallisuuskomitean mukaan olisi paikallaan rajata tätä tehtävää vähintäänkin siten, että työ- ja elinkeinoministeriö voisi määrätä Huoltovarmuuskeskukselle vain sen toimialaan kuuluvia tehtäviä.

Oikeusministeriö toteaa, että esityksen 1. lakiehdotukseen on lausuntokierroksen jälkeen lisätty pykälä, joka koskee suoritteiden maksullisuutta (26 §). Pykälän 1 momentissa olisi viittaus valtion maksuperustelakiin (150/1992). Pykälän 2 momentissa olisi asetuksenantovaltuus, jonka mukaan viraston (Huoltovarmuuskeskuksen) suoritteiden maksuista voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella.

Oikeusministeriö toteaa, että valtion maksuperustelaki on luonteeltaan yleislaki ja on katsottu, että siinä oleva valtuutussäännös (8 §:ssä) on riittävä asetuksen antamiselle, eikä erillistä valtuutussäännöstä tarvita asiaa koskevassa erillislainsäädännössä. Joka tapauksessa yleislaista poikkeamiseen tarvitaan aina erityinen, painava syy. Esityksen perusteluista ei käy ilmi, mitkä ovat ne perusteet, joiden nojalla 2 momentin asetuksenantovaltuudella olisi perusteltua poiketa valtion maksuperustelaissa säädetystä. On myös aiheellista huomioida, että sikäli kuin yleislaista ei ole tarkoitus poiketa, yleislakiin ei yleensä viitata.

> **Työ- ja elinkeinoministeriö** kiittää huomiosta ja esittää, että esitetty 21 §:n 2 momentti, esitetty 22 §:n 3 momentti, ja 23 § 1 momentin maininta ”silloin kun se sisältää salassa pidettävää tietoa”, ja 23 § 2 momentti poistetaan.
>
> 23 § osalta Huoltovarmuuskeskus tarkentaa käyttötarkoitusta, mitä varten tietoja luovutetaan seuraavasti; viranomaiset ja elinkeinoelämä käyttävät tilannekuvaa oman varautumisen ja valmiuden suunnitteluun. Huoltovarmuuden tilannekuvaa jaetaan viranomaisille, pooleille ja elinkeinoelämälle, jotta kyseiset huoltovarmuuskriittiset toimijat kykenevät varautumaan erilaisiin häiriötilanteisiin. Sektorirajat ylittävän tilannekuvan avulla toimialat pystyvät havaitsemaan uhkien kertautuvia ja heijasteisia vaikutuksia. Toisekseen vastavuoroisuus vahvistaa viranomaisten ja yritysten välistä yhteistyötä. Tiedonlaatu parantuu, jos myös tiedonantajat kokevat hyötyvänsä siitä.
>
> Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää huomiosta ja toteaa, että 5 §:n 1 momentin 14 kohdan aiempi sanamuoto, ennakoimattomat ja kiireelliset tehtävät, sai runsaasti lausuntopalautetta laajuutensa vuoksi. Palautteen johdosta kohtaan tarkennettiin, että Huoltovarmuuskeskus toimisi aina erillisen toimeksiannon perusteella, eikä hoitaisi kaikkia ennakoimattomia ja kiireellisiä tehtäviä. Perusteluihin on lisätty maininta, että annettavat toimeksiannot voitaisiin käsitellä myös Huoltovarmuuskeskuksen ohjausryhmässä, jolloin toimeksiannot menisivät kaikkien hallinnonalojen tiedoksi. Vastaavaa sääntelyä on käytetty muissakin virastolaeissa kuten laissa opetushallituksesta (508/2025).
>
> Yllä olevan lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että säännös 26 § koskien suoritteiden maksullisuutta voitaisiin poistaa, sillä valtion maksuperustelaki on yleislaki, ja siihen liittyvää asetuksenantovaltuutusta ei tarvita.

Hallintovaliokunta on lausunnossaan todennut Huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeuteen liittyen, että tietojen luovuttamiseen vaikuttaa myös se, mitä eri viranomaisia koskevassa lainsäädännössä on tietojenvaihdosta ja sen rajoituksista säädetty. Lisäksi on tärkeää huolehtia siitä, että huoltovarmuuden parissa työskentelevästä henkilöstöstä tehdään riittävän kattavasti turvallisuusselvitykset ja että toimitilat mahdollistavat turvallisuusluokitellun tiedon käsittelyn.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että kaikki Huoltovarmuuskeskuksen työntekijät ja poolisihteerit on turvallisuusselvitetty. Huoltovarmuuskeskuksella on myös käytössä salassapito- ja vaitiolositoumukset aina, kun luovutetaan salassa pidettävää tai turvallisuusluokiteltua tietoa.

Poliisihallitus toteaa lausunnossaan, että poliisilta tarvittava virka-apu esityksen mukaisesti on esteiden poistamisesta ja vastarinnan murtamisesta, ja virka-avun tarpeen osalta perustelut ovat kannatettavat. Epäselväksi jää sen sijaan se, onko Huoltovarmuuskeskukselle säädetty laissa oikeutta päästä niihin tiloihin, joissa valtion varmuusvarastot ovat. Perusteluiden mukaan osaa valtion varmuusvarastoista ylläpidetään Huoltovarmuuskeskuksen ja varastointikumppanina toimivan yksityisen elinkeinonharjoittajan välisellä sopimuksella.

Sisäministeriö toteaa puolestaan, että ehdotettu virka-apu säännös on linjassa poliisilain 9 luvun 1 §:ssä poliisin antamaa virka-apua koskevan sääntelyn kanssa. Mainitun pykälän 1 momentin mukaan ”poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle virka-apua, jos niin erikseen säädetään. Poliisin on annettava virka-apua muulle viranomaiselle myös laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi, jos virka-apua pyytävää viranomaista estetään suorittamasta virkatehtäviään.”

> **Työ- ja elinkeinoministeriö** toteaa, että virka-apusäännöstä valmisteltiin poikkihallinnollisessa työryhmässä, ja päädytty muotoilu vastaa tätä valmistelua. Lakiesityksessä on esitetty Huoltovarmuuskeskuksen tehtäväksi 5 §:n 1 momentin 5 kohdassa ylläpitää valtion varmuusvarastoissa materiaaleja, jotka ovat välttämättömiä huoltovarmuuden turvaamiseksi ja Suomea sitovien kansainvälisten sopimusvelvoitteiden täyttämiseksi sekä toteuttaa varmuusvarastointiin liittyvä suunnittelu, varastojen hallinnointi, kauppatoimet, hallinto ja valvonta. Lainkohta sisältää muun muassa varmuusvarastointiin liittyvän valvonnan. Sinänsä ei ole periaatteellista estettä säätää po. tarkastusoikeudesta erikseen turvavarastolain 10 §:n 2 momentissa muotoiltuun tapaan; *Huoltovarmuuskeskuksen määräämät henkilöt ovat oikeutettuja suorittamaan tarkastuksia varmuusvarastoijan tiloissa varmuusvaraston valvonnan toteuttamiseksi.* Sisäministeriö on kuitenkin lausunut virka-apusäännöksen olevan linjassa virka-apua koskevan sääntelyn kanssa.

Lisäksi **puolustusvaliokunta** ja **maa- ja metsätalousvaliokunta** korostivat lausunnossaan polttoaineiden riittävää varmuusvarastointia, ja maa- ja metsätalousvaliokunta riittävää viljan varmuusvarastointia.

> **Työ- ja elinkeinoministeriö** toteaa, että huoltovarmuuden tavoitepäätöksessä asetetaan huoltovarmuudelle yleiset tavoitteet, jonka lisäksi myöhemmin toteutetaan materiaaliseen varautumiseen liittyvä hanke, jossa päivitetään sääntelyä materiaalisen varautumisen osalta kokonaisuutena.

Maa- ja metsätalousvaliokunta nosti vielä lopuksi esiin eläinlääkkeet ja eläinten lääkitsemisen, joita ei käsitellä hallituksen esityksessä. Eläinlääkkeet sisältyvät lääkkeisiin, ja niiden saatavuuden turvaaminen kuuluu sosiaali- ja terveydenhuollon vastuulle vastaavasti kuin muidenkin lääkkeiden. Eläinlääkintähuolto on lääkkeiden lisäksi riippuvainen myös erilaisista suojavarusteista ja lääkinnällisistä laitteista ja tarvikkeista, joiden saatavuuden turvaaminen on varmistettava erikseen niitä koskevassa päätöksenteossa. Valiokunta pitää tärkeänä, että eläinlääkkeiden ja eläinten lääkitsemisessä käytettävien tavaroiden hankintoja, käyttöönottoa ja jakelua koskevissa päätöksissä otetaan huomioon näiden tuotteiden hankintaan, varastointiin ja jakeluun tarvittava erityisasiantuntemus.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että eläinlääkkeet sisältyvät lääkkeisiin. Eläinlääkkeiden osalta saatavuuden turvaaminen kuuluu sosiaali- ja terveydenhuollon vastuulle, kun niiden käyttö puolestaan maa- ja metsätalousministeriölle. Ministeriö huomauttaa, että eläinlääkintähuolto on riippuvainen myös erilaisista suojavarusteista ja lääkinnällisistä laitteista ja tarvikkeista, joiden saatavuuden turvaaminen on varmistettava niitä koskevassa päätöksenteossa. Tarkoituksena olisi varmistaa se, että varmuusvarastoitavien lääkkeiden mukaan lukien eläinlääkkeet, lääkinnällisten laitteiden, henkilösuojainten ja muiden sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä eläinten lääkitsemisessä käytettävien tavaroiden hankintoja, käyttöönottoa ja jakelua koskevissa päätöksissä olisi huomioitu riittävästi näiden tuotteiden hankintaan, varastointiin ja jakeluun tarvittava erityisasiantuntemus ja niitä koskevasta sektorilainsäädännöstä tulevat erityiset vaatimukset ja toimiluvat.

> **Työ- ja elinkeinoministeriön** näkemyksen mukaan eläinlääkinnän osalta pitäisi kehittää nykyisiä prosesseja. Tällä hetkellä on epäselvää, kuuluvatko eläinlääkkeet sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle. Eläinlääkintähuoltolain (285/2023) mukaan kunta huolehtii alueellaan eläinlääkäripalvelujen sekä elintarvikkeiden turvallisuuden valvonnan ja kunnan-

eläinlääkärille säädettyjen tehtävien hoidon järjestämisestä. Eläinlääkäripalvelujen järjestämiseen kuuluu osaltaan se, että käytettävissä on tarvittavat lääkkeet ja niiden antovälineet. Esitetyn lain 12 §:ssä säädetään kuitenkin valtion varmuusvarastoitavien lääkkeiden, lääkinnällisten laitteiden, henkilösuojainten ja muiden *sosiaali- ja terveydenhuollossa* käytettävien tavaroiden käyttöönotosta ja jakelusta, koska sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan erityisasiantuntemus löytyy kyseiseltä hallinnonalalta. Eläinlääkintä ei noussut valmistelun aikana erikseen esille. Asiaa voitaisiin tarkastella tarkemmin myöhemmin käynnistettävässä materiaalisen varautumisen lainsäädäntöhankkeessa.

Työ- ja elinkeinoministeriön yhteenveto lausuntojen perusteella esitettävistä muutoksista hallituksen esitykseen

Edellä esitettävien perusteella TEM esittää seuraavia muutoksia hallituksen esitykseen:

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää, että Ahvenanmaan lausunnon nostama yhteistyövaltuuskunnan ruotsinkielinen nimitys korjataan, sekä tilannekuvan jakamiseen liittyvien perusteluiden ”sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskukset” korjaamista muotoon *yhteistyöalueiden* sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskukset.

Esitetty 21 §:n 2 momentti, esitetty 22 §:n 3 momentti, ja 23 § 1 momentin maininta ”silloin kun se sisältää salassa pidettävää tietoa” esitetään poistettaviksi. Esitetyn 22 §:ään voidaan tarpeen vaatiessa lisätä lähdesuojaan liittyvä momentti.

Esitetty 26 § koskien suoritteiden maksullisuutta voitaisiin kokonaisuudessaan poistaa, sillä valtion maksuperustelaki on yleislaki, ja siihen liittyvää asetuksenantovaltuutusta ei tarvita. Asetuksenantovaltuuteen liittyen hallituksen esityksestä pitäisi poistaa säännöskohtaisten perusteluiden lisäksi kappaleesta 8 suoritteiden maksuihin liittyvä lakia alemman asteinen sääntely.

Muut havaitut korjaustarpeet

30 §:ssä säädetään omaisuuteen liittyvistä järjestelyistä. Säännöksestä ehdotetaan vielä poistettavan maininnat rescEU-hankkeen valmiusvarastojen materiaaleista, jolloin kaikki varastoitavat materiaalit olisivat rahaston taseessa. 30 § kuuluisi siten seuraavasti; *Huoltovarmuuskeskuksen 31.3.2026 välitilinpäätöksessä olevat osakeomistukset siirtyvät tämän lain voimaan tullessa Huoltovarmuuskeskuksen taseeseen, jonne merkitään myös muut viraston toiminnan edellyttämät omaisuuserät. Rahaston taseeseen siirretään Huoltovarmuuskeskuksen 31.3.2026 välitilinpäätöksen muut omaisuuserät.* Myös perusteluihin tulisi tehdä vastaavanlainen poisto.

Seuraavat kohdat ehdotetaan myös korjattavaksi lakiesityksestä;

- 5 § 1 mom 2 kohta: "… ja sektoreille-, pooleille- ja toimikunnille;" sisältää turhia väliviivoja, pitäisi korjata muotoon "… ja sektoreille, pooleille ja toimikunnille;"
- 5 § 1 mom 9 kohdassa on ylimääräinen sulku: "…(EU) 2024/1252) 21 artiklan…" → : "…(EU) 2024/1252 21 artiklan…"
- 12 § 1 mom 2 kohdasta puuttuu väli: "…73§…" → "…73 §…"
- 15 §:n otsikko voisi olla "Rahaston hallinto" eikä "Huoltovarmuusrahaston hallinto", koska lyhenne on esitelty edellisessä pykälässä.
- 29 § puuttuu kirjain: "… voimaan tulessa…" → "… voimaan tullessa…"